

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jany Šalomounové a soudců Mgr. Jitky Lukešové a Mgr. Martina Šebka v právní věci

žalobkyně: **L. G.**, narozená dne [redacted]
bytem [redacted], [redacted]
zastoupená obecným zmocněncem P. S.
bytem [redacted], [redacted], [redacted]
proti
žalovanému: **D. K.**, narozený dne [redacted]
bytem [redacted], [redacted], [redacted]

o 53 000 Kč s příslušenstvím,

o odvolání žalobkyně proti usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 8. 2. 2018, č. j. 15 C 15/2018-127,

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením soud prvního stupně ustanovil žalovanému dle § 29 odst. 1, odst. 4 o. s. ř. opatrovníka v osobě advokátky Mgr. Barbory Čihákové s odůvodněním v rámci výroku, a sice že ze spisu vyplývá a při přípravě jednání bylo zjištěno, že žalovaný není procesně způsobilý a není schopen sám hájit své zájmy před soudem. V rámci poučení napadeného usnesení soud prvního stupně zmínil, že usnesení nebylo odůvodněno v souladu s ust. § 169 odst. 2 o. s. ř., neboť nebylo rozhodnuto ve věci samé, povaha věci to připouští a z obsahu spisu je zřejmé, na základě jakých skutečností bylo rozhodnuto.
2. Usnesení soudu prvního stupně napadla včasným odvoláním žalobkyně s námitkou, že žalovaný svým dopisem ze dne 14. 11. 2016 sepsal dopis, ve kterém uznává výši a důvod svého závazku vůči žalobkyni, je tedy zjevné, že si je svého protiprávního a dále i právního jednání plně vědom. Žalobkyně odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1560/2011, dle kterého ne každá duševní porucha fyzické osoby, která činí právní úkon, vede k jeho absolutní neplatnosti, nýbrž pouze ta duševní porucha, která jednatelci osobu činí k tomuto právnímu úkonu neschopnou z důvodu, že nemůže posoudit následky svého úkonu nebo své jednání ovládnout. Jelikož žalovaný dozajista chápe a rozumí právním úkonům, když mohl zaslat žalobkyni (zjevně mylně uvedeno žalované) uznání závazku, rozporuje tímto žalobkyně procesní nezpůsobilost žalovaného. Žalobkyně navrhla důkaz revizním znaleckým posudkem, neboť zpochybňuje odbornost a hodnověrnost provedeného znaleckého posudku, z něhož obecný soud výhradně vycházel při formulaci svých právních závěrů. Pokud by tomuto důkazu nebylo vyhověno, došlo by k porušení práva na spravedlivý proces dle nálezů Ústavního

Shodu s prvopisem potvrzuje Dagmar Mertlová.

soudu sp. zn. II. ÚS 2172/14 ze dne 10. 3. 2015. Pokud žalovaný sám sepisuje právní dokumenty, je usnesení o ustanovení opatrovníka z uvedených důvodů protichůdné a diskutabilní a rovněž neodpovídá tomu, že by žalovaný trpěl psychickou poruchou, ale tomu, aby se vyhnul následkům svého jednání. Žalobkyně navrhla, aby o určení opatrovníka žalovanému bylo rozhodnuto na základě nezávislého revizního znaleckého posudku na psychický stav žalovaného.

3. Odvolací soud přezkoumal usnesení soudu prvního stupně podle § 212 a násl. ustanovení o. s. ř., přihlédl k odvolání žalobkyně, a aniž by musel nařizovat odvolací jednání (§214 odst. 2 písm. d) o. s. ř.) dospěl k závěru, že není důvod pro potvrzení ani změnu napadeného rozhodnutí, proto toto zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
4. Soud prvního stupně ve výroku napadeného usnesení odůvodnil ustanovení opatrovníka žalovanému jeho procesní nezpůsobilostí a tím, že není schopen hájit své zájmy před soudem, přičemž odkázal na ust. § 29 odst. 1, odst. bez konkrétního označení a odst. 4 o. s. ř. Opatrovníka účastníkovi řízení může soud v řízení ustanovit ze zákonem taxativně vymezených důvodů, jimž je společné to, že potřeba ustanovení opatrovníka vyvstala v určitém probíhající řízení, kde účastník takového řízení z nějakého důvodu nemůže sám před soudem jednat, není tu možnost, aby za něj jednal jeho zákonný zástupce, a tato nemožnost účastníka jednat způsobuje nemožnost v řízení dále řádně pokračovat. Ústavní soud opakovaně zdůrazňuje význam ustanovení opatrovníka dle § 29 o. s. ř., současně však varuje před jeho ustanovováním v případech, kdy k tomu nejsou splněny zákonné předpoklady, neboť porušení práv účastníka řízení by totiž bylo jak opomenutí soudu opatrovníka ustanovit, jsou-li tu dány zákonné předpoklady, tak ustanovit jej „navíc“ – tedy nezákonně - k domnělé ochraně práv účastníka řízení, protože situaci, kdy by účastník řízení nemohl v důsledku ustanovení opatrovníka jednat před soudem sám, ale jednal by za něj s odpovídajícími účinky soudem nezákonně ustanovený opatrovník, by bylo nutno rovněž posoudit za vadné zastoupení (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 6. 2015, sp. zn. 26 Cdo 28/2015, dle kterého ustanovení opatrovníka v situaci, kdy podmínky ust. § 29 odst. 3 o. s. ř. nebyly splněny, by představovalo závažné pochybení, které ve svém důsledku znamená odnětí možnosti účastníků jednat před soudem, a tedy zmatečnost v řízení).
5. Soud prvního stupně odůvodnil ustanovení opatrovníka žalovanému poukazem na ust. § 29 odst. 1, 4 o. s. ř., přičemž odst. 4 citovaného ustanovení řeší výběr osoby pro plnění funkce opatrovníka dle vyjmenovaných důvodů v odst. 1, 2 a 3 o. s. ř. Dle § 29 odst. 1 o. s. ř., není-li zastoupena fyzická osoba, která jako účastník řízení nemůže před soudem samostatně jednat, ustanoví jí předseda senátu opatrovníka, je-li tu nebezpečí z prodlení, přičemž stejně se postupuje, stanoví-li tak zvláštní předpis. Citované ustanovení dopadá na situaci, kdy soud zjistí, že účastník – fyzická osoba, který nemá v určité věci procesní způsobilost, přitom nemá zákonného zástupce (§ 20) a ani mu nebyl v řízení ustanoven kolizní opatrovník (s ohledem na střet zájmů) a hrozí mu nebezpečí z prodlení, pak je soud, který vede v dané věci řízení, povinen ustanovit takovému účastníkovi opatrovníka pro toto řízení. Uvedená povinnost však nastupuje pouze, pokud hrozí nebezpečí z prodlení, tedy pokud je třeba v řízení bezprostředně něco vykonat (provést zajištění důkazu výslechem svědka) a neprovedení takového úkonu by byl ohrožen průběh, resp. výsledek řízení. V takovém případě soud musí ustanovit procesně nezpůsobilému účastníkovi opatrovníka, který jej v řízení zastoupí a v rámci výslechu uplatní odpovídající procesní práva, čímž bude účelu zajištění důkazu dosaženo současně se zajištěním práv takto zastoupeného účastníka řízení. Pokud uvedené nebezpečí z prodlení nehrozí, soud v dané věci řízení přeruší a vyčká, až příslušný soud ustanoví řádně nezastoupenému procesně nezpůsobilému účastníkovi zákonného zástupce či kolizního opatrovníka, popřípadě opatrovnickému soudu dá sám podnět k tomuto ustanovení (komentář občanského soudního řádu, 2. vydání, 2017, s. 149-157).
6. Z obsahu spisu odvolací soud nezjistil, že by žalovaný byl procesně nezpůsobilým účastníkem, byť připouští, že probíhající řízení o omezení svéprávnosti žalovaného může o procesní

způsobivosti žalovaného vzbuzovat pochybnosti. Nicméně byť u soudu prvního stupně probíhá řízení o posouzení svéprávnosti a opatrovnictví žalovaného (sp. zn. 0 NC 32018/2016), ve věci byl vyhlášen dne 30. 6. 2017 rozsudek, k odvolání žalovaného (posuzovaného) však byl zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 12. 2017 č. j. 15 Co 315/2017-339 s pokynem, že je potřeba provést další, nejlépe revizní znalecký posudek k osobě posuzovaného, a to s ohledem na odlišné závěry z dosud provedených znaleckých posudků k osobě posuzovaného zkoumající jeho psychický stav. Odvolací soud dotazem na soud prvního stupně zjistil (viz úřední záznam ze dne 11. 4. 2018), že tento činí kroky k ustanovení revizního znalce (zřejmě v osobě MUDr. Michala Hrona). Je třeba zdůraznit, že ust. § 29 odst. 1, 2, 3 o. s. ř. stanoví samostatné důvody pro ustanovení opatrovníka účastníkovi řízení, přičemž v odst. 2 jsou upraveny podmínky pro ustanovení opatrovníka právnické osobě, která jako účastník řízení nemůže před soudem vystupovat, protože tu není osoba oprávněná za ni jednat nebo že je sporné, kdo je osobou oprávněnou za ni jednat, je-li tu nebezpečí z prodlení. Odst. 3 citovaného ustanovení dopadá na případy, kdy soud neučiní jiná opatření, pak může ustanovit opatrovníka také neznámým dědicům zůstavitele, účastníku, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení, nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat. Z výroku napadeného usnesení není zřejmé, zda soud prvního stupně chybějícím označením odst. § 29 měl na mysli další zákonný důvod pro ustanovení opatrovníka žalovanému kromě důvodu stanoveného v odst. 1 § 29, nicméně rozhodnutí o ustanovení odůvodnil procesní nezpůsobivostí žalovaného s tím, že není schopen sám hájit své zájmy před soudem, pak tedy důvodem upraveným v § 29 odst. 1 o. s. ř. Pokud by soud prvního stupně měl snad na mysli i důvod dle § 29 odst. 3 spočívající v tom, že žalovaný je stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení, pak nezbyvá než konstatovat, že závěr o stížení duševní poruchou ze spisu jednoznačně dovodit nelze s tím, že předpoklady pro ustanovení procesního opatrovníka z uvedeného důvodu budou v konkrétním případě vždy totožné s důvody omezení svéprávnosti posuzovaného. Vzhledem k možnosti pouhého omezení svéprávnosti je třeba se zabývat i otázkou, zda podle povahy předmětu řízení je ustanovení opatrovníka nezbytné a zda nadále není možné, aby účastník řízení jednal samostatně. Soud vždy musí brát v potaz potřebu ochrany zájmů takového účastníka i to, že i když účastník, který má zákonného zástupce, sice může v některých případech sám před soudem jednat, v případě potřeby může soud rozhodnout, že i tehdy musí být v konkrétní věci zastupován svým zákonným zástupcem. První podmínkou pro ustanovení opatrovníka z jiných zdravotních důvodů dle ust. § 29 odst. 3 o. s. ř. je, že zde není možné jiné vhodné opatření, kterým se v tomto případě rozumí zejména přerušení řízení podle § 109 odst. 2 písm. a) nebo písm. c) o. s. ř., druhou podmínkou je, že zdravotní stav účastníka mu neumožňuje z důvodů nikoliv jen po dobu přechodnou se účastnit řízení, přičemž nepříznivý zdravotní stav účastníka by tak měl být dlouhodobého až trvalého charakteru. Toto ustanovení dopadá na případy, kdy účastník řízení je sice svéprávný, nicméně se s ohledem na jeho zdravotní stav nemůže řízení osobně účastnit a vykonávat práva a povinnosti účastníka řízení nebo který se sice může řízení účastnit, ale práva a povinnosti účastníka řízení není schopen vykonávat řádně. Poslední podmínkou je skutečnost, že si účastník sám nezvolil zmocněnce s procesní plnou mocí nebo jestliže vzhledem ke svému zdravotnímu stavu není schopen si zmocněnce zvolit (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 883/2014). Ze shora podaného je zřejmé, že v této fázi řízení zákonné důvody pro ustanovení opatrovníka žalovanému dle § 29 o. s. ř. nejsou naplněny.

7. Odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně shledal nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů, proto rozhodnutí soudu prvního stupně v souladu s ust. § 219a odst. 1 písm. b) o. s. ř. zrušil a dle § 221 odst. 1 písm. a) vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
8. Soud prvního stupně v souladu s taxativně stanovenými důvody pro ustanovení opatrovníka

účastníku řízení dle § 29 o. s. ř. řádně vyhodnotí, zda důvody pro takové rozhodnutí existují, popřípadě řízení v dané věci přeruší do skončení řízení o svéprávnosti a opatrovnictví posuzovaného žalovaného.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Plzeň 29. května 2018

JUDr. Jana Šalomounová v. r.
předsedkyně senátu